

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Pohjanmaan hyvinvointialue pitää perusteltuna, että kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävään kohdistuu sekä omavalvontaa että viranomaisvalvontaa. Valvontavastuun tulee kuitenkin olla selkeästi ja yksiselitteisesti määritelty valvontaviranomaiselle, kuten lakimuutosehdotuksessa esitetään.

Valvontalain soveltamisalaa täsmennettäessä on tärkeää huolehtia siitä, ettei hyvinvointialueiden järjestämisvastuuta laajenneta. Lisäksi on keskeistä turvata hyvinvointialueiden ja kuntien välinen yhdenvertainen yhteistyö. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista siirtää kunnille kuuluvan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valvontavastuuta hyvinvointialueille, sillä se voisi asettaa kunnat alisteiseen asemaan suhteessa hyvinvointialueeseen.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

-

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Pohjanmaan hyvinvointialue pitää valvontalain 9 §:ään ehdotettua lisäystä, joka koskee palveluntuottajan velvollisuutta huolehtia henkilöstön riittävästä kielitaidosta, perusteltuna asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisen näkökulmasta. Hyvinvointialue tuo kuitenkin huomiona esiin, että sääntelyn vaikuttavuuden näkökulmasta on perusteltua täydentää säännöstä siten, että palveluntuottajalle asetetaan nimenomainen velvollisuus myös kyetä osoittamaan henkilöstönsä riittävä kielitaito luotettavalla tavalla. Toimeenpanossa on tärkeää varmistaa yhtenäiset kansalliset käytännöt kielitaidon arvioinnille.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

-

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omaavallontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

-

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omaavallontaan raportointi)

Pohjanmaan hyvinvointialue katsoo, että valvontalain 26 §:ään ja 27 §:ään ehdotettu muutos, jossa omaavallontasuunnitelman ja omaavallontasuunnitelman raportointiväliä pidennetään neljästä kuukaudesta kuuteen kuukauteen, on perusteltu. Raportointivälin pidentämisestä keventää hallinnollista kuormaa ja synkronoituu hyvinvointialueen muiden raportoitavien kokonaisuuksien kanssa hyvin.

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

Pohjanmaan hyvinvointialue katsoo, että valvontalain 2 §:ään ja 28 §:ään esitetyt lisäykset palveluntuottajan velvollisuudesta ja oikeudesta pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi myös vuokratyövoiman osalta ovat merkityksellisiä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisen näkökulmasta. Vuokratyöntekijöitä koskevan rikostaustan selvittämisen laajentaminen vahvistaa turvallisuutta erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien asiakasryhmien osalta. Hyvinvointialue pitää muutosta perusteltuna, mutta korostaa, että käytännön toteutus edellyttää selkeitä menettelyjä sekä vastuunjaon tarkentamista palveluntuottajien ja vuokratyöyritysten välillä.

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvallontaan tiedonsaantioikeudet)

Vallontaan tiedonsaantioikeuksien laajentaminen ja selkeyttäminen parantavat mahdollisuuksia toteuttaa tehokasta omaavallontaa ja riskienhallintaa. Pohjanmaan hyvinvointialue korostaa kuitenkin tietosuojan ja tietoturvan varmistamisen merkitystä sekä tarvetta yhtenäiselle ohjeistukselle tietojen käsittelystä.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Pohjanmaan hyvinvointialue kannattaa esitystä siitä, että hyvinvointialueelle säädetään laissa kansallinen asiakas- ja potilasturvallisuuden asiantuntijatehtävä. Tehtävän vakiinnuttaminen lainsäädäntöön sekä sen rahoituksen turvaaminen valtion varoin nähdään tärkeänä ja se myös osaltaan tukee asiakas- ja potilasturvallisuuden kansallista kehittymistä yhdenmukaisemmaksi. Hyvinvointialue korostaa kuitenkin, että tehtävän sisältö, laajuus ja rajapinnat suhteessa muihin toimijoihin tulee määritellä selkeästi.

On välttämätöntä, että asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen kansalliseen tehtävään osoitetaan riittävä ja pysyvä valtion rahoitus. Esitysluonnos on tältä osin oikeasuuntainen, koska se tunnistaa tehtävän valtakunnallisen luonteen ja ehdottaa erilliskorvausta valtion varoista. On kuitenkin korostettava, että rahoituksen tulee olla tosiasiallisesti riittävä eikä vain muodollisesti mahdollinen valtion talousarvion määrärahan puitteissa. Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen rahoituksesta säädettyä ja talousarviota valmisteltaessa on varmistettava rahoitustaso, joka vastaa tehtävien todellista sisältöä, valtakunnallista vaikuttavuutta ja mahdollista tehtävälaajenemaa. Rahoituksen tulee kattaa vähintään tehtävän nykyinen toiminnallinen laajuus ja mahdollistaa myös sosiaali- ja terveysministeriön osoittamien uusien asiantuntijatehtävien asianmukainen hoitaminen. Tämä on välttämätöntä, jotta laissa tarkoitettu kansallinen tehtävä voidaan toteuttaa laadukkaasti, vaikuttavasti ja yhdenvertaisesti.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvoitteen siirtäminen on perusteltua, sillä se mahdollistaa rekisteröintimenettelyjen kehittämisen ja vähentää hallinnollista kuormaa siirtymävaiheessa. Samalla tulee kuitenkin huolehtia julkisten ja yksityisten toimijoiden tasapuolisesta kohtelusta jo ennen siirtymävaihetta.

Muut kommenttinne esitysluonnoksesta

Kokonaisuutena esityksellä on varsin myönteisiä vaikutuksia asiakas- ja potilasturvallisuuteen sekä valvonnan ja omavalvonnan toimivuuteen. Toimeenpanon onnistuminen edellyttää kuitenkin selkeää valtakunnallista ohjeistusta. Toimiva omavalvonta vaatii täsmennyksiä lakiin, jotta omavalvontaa voidaan toteuttaa ensisijaisena valvonnan muotona.

Plukka Mari
Pohjanmaan hyvinvointialue